

GAZETA TRANSILVANIEI

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV, Strada Lungă Nr. 5. —
— Telefon 226 —
Abonament anual 200 Lei
Pentru străinătate 500 Lei
Pentru autorități, instituții și
intreprinderi 500 Lei
Anunțuri, reclame, după tarif

FONDATA LA 1838 DE GHEORGHE BARIȚIU

Apare de trei ori pe săptămână

Pe planul internațional lupta pentru pace nu s'a terminat încă. Negocierile continuă.

Ca fost luptător, mai am oare nevoie să spun că guvernul pe care-l prezidează nu va neglija nici o posibilitate de a menține pacea în onoare?

Premierul Franței DALADIER în declarația făcută eri zilelor.

IN SEMNUL PACII

Congresul Fidac-ului

Duminecă și-a început la București lucrările al 19-lea congres al Federației interaliatelor a foștilor luptători (Fidac), la care participă un mare număr de delegați ai foștilor luptători din cele 11 state, cari au luptat alături în războiul mondial: Franța, Anglia, Belgia, Italia, Statele Unite, Iugoslavia, Grecia, Portugalia, Polonia, Cehoslovacia și România.

Această mare federație mondială de foști luptători numără astăzi peste 8 milioane membri, având ca scop să întărească spiritul de camaraderie care s'a manifestat în atâtea împrejurări pe front și astfel să contribuie la menținerea păcii.

Congresul dela București este prezidat de d-l dr. Victor Cădere ministru plenipotențiar și actualul Reșident Regal al Dunării de jos, care, la timpul său, a condus cu atâta pricepere acțiunea de reimpatriere a foștilor voluntari români din Siberia. În discursul de deschidere rostit de președintele dr. V. Cădere, ca și în cuvântările rostite de delegații țărilor streine s'au accentuat dela început împrejurările critice, în care se întrunește actualul congres și cari împrejurări necesită o cât mai strânsă solidaritate camaradărească pentru a se putea menține pacea dorită de întreaga omenire.

Mai mult ca orice foști luptători cunosc grozăviile războiului și deci cuvântul lor de-a se menține pacea, vine din locul cel mai competent. În telegrama trimisă la deschiderea congresului Maj. Sale Regelui Carol al II-lea se spune între altele: „Fidac-ul, care a urmărit fără încetare o politică de pace și de înțelegere între popoare, își exprimă dorința arzătoare de-a vedea împlinindu-se în pace și liniște opera grandioasă întreprinsă de Maj. Voastră pentru ridicarea țării sale”.

Dealtă parte președintele dr. V. Cădere în discursul rostit a formulat următorul apel la pace a congresiștilor întruniți:

În aceste ore de gravitate excepțională, pe care le traversăm, Fidac-ul își păstrează în întregime profundul său atașament pentru pace, acest bun suprem al întregii omeniri și încrederea în înțelepciunea conducătorilor popoarelor, le adresează de aici, prin vocea mea un apel suprem de-a nu economisi nici-o clipă și nici-o efortare ca să înlăture primejdiile care s'ar putea abate asupra noastră a tuturor.

Impresionant a fost și omagiul adus memoriei Reginei Maria „Mama răniților” de către congresiștii streini, relevându-se rolul pe care l-a jucat Regina Maria a României în istoria acestei țări și simpatia pe care a dovedit-o din primele ore ale războiului pentru cauza aliaților.

Să sperăm că lucrările congresului Fidac-ului, inaugurat în această înălțătoare atmosferă de împăciuire a sufletelor, vor contribui tot mai mult la cimentarea legăturilor de camaraderie între popoarele lumii și prin ea la evitarea pe viitor a războaielor între popoare prin sforțările tuturor pentru menținerea unei păci cât mai durabile.

Inarmarea țării

în scop exclusiv defensiv

Majestatea Sa Regele a prezidat la Sinaia o conferință ministerială, destinată lucrărilor de înzestrare a armatei.

Conferința continuă programul pus în practică de guvern încă de mai înainte de a lua o serie întreagă de măsuri privitoare la naționalizarea uzinelor cari fabrică muniții.

Este astăzi un principiu adoptat în statele principale europene în frunte chiar cu Franța, ca în materie de armament să se institue un adevărat monopol de stat. Marea problemă a apărării naționale nu poate fi încredințată întreprinderilor particulare. Statul este în dreptul său necontestat să-și dirijeze înarmarea după cea mai potrivită concepțiune a sa și în cel mai strict secret, căci agenții statelor interesate mișună nevăzuți pretutindeni și pot ușor pune mâna pe tipurile diverselor arme brevetate, pe statisticele cantităților fabricate și pe diverse informațiuni ce pot avea urmări surprinzătoare.

Sub comandamentul aceluiași principii a înțeles să procedeze și statul român luându-și măsurile de precauțiune.

Acum s'a făcut încă un pas în această direcție. Conferința dela Sinaia a instituit o comisiune specială ministerială care să urmărească și mai strâns producțiunea noastră de război, fiind o evidență precisă și intervenind în toate punctele unde se pretind imediate dispozițiuni.

Intr'un ceas când înarmările continuă în lume într'un tempo accelerat și într'o întrecere fără seamăn, România e datoare să fie la înălțimea dictată de împrejurări pentru ca să fie ferită de orice surprindere și de orice risc.

Paza bună trece primejdia rea — spune dictonul popular. Cu toată înarmările noastre n'au nici un scop ofensiv, ci exclusiv paza frontierelor actuale, totuși preveniriile se impun, căci o eventuală conflagrație ar putea întinde focul și

asupra coperișului casei noastre.

Prezența Suveranului la conferință, ținând să prezideze personal discuțiunile și hotărârile, explică indeajuns importanța preocupărilor statului român în materia măsurilor cari au luat în sfârșit și la noi avântul necesar, contribuind astfel la liniștirea populației dornice de a se simți în cât mai multă siguranță în clipele tensiunilor de față din Europa.

Nu se mai aud

tunurile din Spania și China

Svonurile și tratativele ce premerg eventualul dezastru spre care, — fără voia ei — se simte împinsă Europa, au făcut să nu mai fie auzite tunurile din Spania și China. Luptele continuă și într'o parte și în alta; dar hărțile — atât de cercetate și studiate până acum, — cu teatrul luptelor din Spania și Extremul Orient, au început să fie uitate sub colbul care liniștit și nepăsător se lasă peste ele.

Așa e când se apropie primejdia. Uși de necazurile altora și te apropii de durerile tale.

Harta Spaniei și harta Chinei au fost schimbate, ca niște haine vechi, cu harta ținuturilor din centrul Europei, în jurul cărora se adună groaza unui eventual război, pe care toată lumea ar vrea să-l vadă evitat.

Măști, gaze, aeroplane, exerciții de apărare împotriva atacurilor din văzduh, sunt astăzi punctele de orientare ale războiului căruia Europa încearcă să nu-i deschidă poarta.

Nu e mirare, dacă în această situație de cumplită încordare și înfrigurare, s'au săturat atât ochii cât și urechile de a mai vedea și a asculta, ce se întâmplă prin vecini.

Dorința păcii se înalță azi din toate părțile, ca o rugăciune, a cărei încordare rămâne rece atât în fața bubuiturilor din Extremul Orient cât și a înfiorătoarelor ruine cari povestesc durerile Spaniei.

AMERICA și pactul Briand-Kellog. În apelul adresat de Președintele Statelor Unite d-lor Hitler și Beneș se face amintire și de pactul Briand-Kellog. Acest pact comportă angajamente formale de renunțare la război ca instrument de politică între state. Pactul Briand-Kellog, după cum se știe, a fost semnat și de America și de Germania. Violarea eventuală a acestor angajamente solemne ar implica o ruptură morală între Statele Unite și Reich.

Ministerul muncii a hotărât suspendarea lucrărilor de complectare și revizuire anuală a listelor electorale ale Camerelor de muncă.

Lupta pentru pace

Sforțările, cari se fac zi și noapte de câteva zile pentru soluționarea problemei cehoslovace, sunt o adevărată luptă pentru pace, cum nu s'a mai pomenit în istoria lumii. Această luptă se evidențiază cu atât mai mult, cu cât Führer-ul Hitler, prin recentele sale declarațiuni combative de Luni seara dela Berlin, pare a nu vedea altă soluțiune pentru rezolvirea problemei cehoslovace, decât ocuparea prin violență, la 1 Octombrie, a teritoriului cehoslovac locuit de sudeții germani.

Această luptă aproape disperată pentru menținerea păcii o ilustrează cum nu se poate mai bine ultimele încercări ce le fac în această direcție conducătorii statelor din Washington, Londra și Paris, tocmai acele țări aliate, cari după desastrul Germaniei de-acum 20 ani, au convenit ca armatele aliate să nu ocupe militărește Berlinul și să îngenunche astfel Germania pentru deslănțuirea războiului mondial.

Este mai întâi apelul stăruitor adresat de președintele Statelor Unite, Roosevelt, d-lor Hitler, Beneș ca și Angliei, Franței, Poloniei și Ungariei, ca să nu se rupă negocierile și să se caute o reglementare pacifică și constructivă a diferendului.

La acest apel atât de stăruitor, pe care-l publicăm în nrul de azi al ziarului au răspuns imediat d-nii Daladier, Chamberlain și Beneș. Primul ministru al Franței spune în răspunsul său între altele: „Credincioși în ce ne privește spiritului ca și literel angajamentelor vom continua cu o stăruință, pe care n-o va descuraja nici-o greutate, că căutăm orice procedură sau orice formulă de înțelegere compatibilă cu demnitățile și interesele vitale ale părților în cauză. Avem încredere că slujim până la capăt idealul de justiție și pace...”

D-l Chamberlain a răspuns: „...Guvernul britanic a făcut și continuă să facă tot ce poate contribui la o soluțiune pașnică a diferendurilor actuale...”

Dealtă parte Președintele Beneș, răspunzând apelului d-lui Roosevelt, spune că „deși Cehoslovacia a făcut până acum cele mai mari sacrificii în negocieri, sacrificii cari ating interesele vitale ale națiunii, ea nu rupe aceste negocieri dorind ca conflictul să fie rezolvat pe căi pacifice, printr-o înțelegere”.

Eri seara, după cum a comunicat Radio Berlin, a răspuns și d-l Hitler președintelui Roosevelt reeditând pe scurt punctul său de vedere expus în discursul său de Luni seara ținut la Berlin. La acest răspuns a și sosit azi dimineață răspunsul d-lui Roosevelt în care d-l Hitler este din nou rugat să nu forțeze soluționarea prin violență a problemei sudete și propune d-lui Hitler întrunirea de urgență a unei conferințe a statelor mari interesate în soluționarea pe cale pacinică a acestei probleme.

Mai emoționant a fost însă un nou discurs rostit azi noapte la Radio de d-l Chamberlain, în care — răspunzând miilor de scrisori primite din partea femeilor, bărbatilor și societăților din America, Europa și chiar din Germania — d-l Chamberlain declară că va continua până în ultima clipă să militeze pentru păstrarea păcii și, dacă va fi nevoie, — spune septuagenarul premier al Angliei — se va deplasa pentru a treia oară în Germania, ca să intervină la d-l Hitler pentru rezolvarea pacinică a diferendului și astfel pentru salvarea păcii pe care o doresc milioanele de femei și bărbați din întreaga lume.

Iată o luptă supremă pentru salvarea păcii, care — precum am zis — nu-și găsește păreche în anele istoriei omenirii.

Se pare că aceste supreme eforturi încep să fie înțelese și la Berlin, căci o știre neoficială, transmisă azi noapte tot prin Radio, anunță că d-l Hitler ar fi renunțat la termenul de 1 Oct. pe care zi fixase ocuparea prin forță a teritoriului sudet, prelungind acest termen cu încă 2 săptămâni. În tot cazul nu este încă prea târziu a se opri războiul, această mare și amenințătoare tragedie pentru popoarele tuturor națiunilor.

Evenimentele externe la ordinea zilei

Lăsăm să urmeze în următoarele demersurile mai importante externe făcute în ultimele zile pentru soluționarea pacinică a problemei sudete:

Memoriul german

Iată principalele puncte ale memoriului german, cu privire la Cehoslovacia, remis prin intermediul d-lui Chamberlain guvernului din Praga:

Retragerea tuturor forțelor armate, forțelor polițienești, jandarmerești și grănicerești cehe din zonele care vor trebui să fie evacuate, zone care sunt precizate într'o hartă anexată memoriului. Aceste zone trebuie să fie remise Germaniei până la 1 Octombrie.

Teritoriul evacuat trebuie să

fie predat în actuala sa stare, adică fără să se distrugă sau să facă inutilizabile instalațiile militare, căile de comunicație, ca și aerodromurile și stațiunile de radio. Deasemeni trebuie să fie predate în bună stare materialul rulant și instalațiile de cale ferată.

Nu va trebui să fie evacuat niciun stock de alimente sau materii prime.

Guvernul german acceptă ca un reprezentant al guvernului ceh și al armatei cehe să fie delegat pe lângă cartierul general al forțelor germane, pentru a discuta modalitățile evacuării.

Guvernul ceh trebuie să elibereze imediat pe toți germanii

